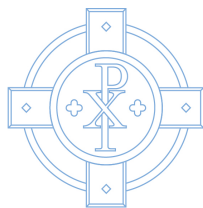

Sobriëtas Katholieke Matigheidsbeweging

S O B R I È T A S

Ons kenmerk: 20/S/11

Jaarverslag Stichting Sobriëtas 2019

1. Inleiding
2. De visie van Sobriëtas
3. Bestuur en bestuurssamenstelling
4. Activiteiten in 2019
5. Plannen voor 2020

Postbus 1216
5200 BG 's-Hertogenbosch
info@sobrietas.nl
www.sobrietas.nl
telefonisch bereikbaar: 073-6148283
IBAN Banknummer: NL27 INGB 0000 0500 71 t.n.v. Sobriëtas
te 's-Hertogenbosch

1. Inleiding

Het bestuur van de Stichting Sobriëtas - Katholieke Matigheidsbeweging - doet hierbij verslag van de activiteiten gedurende het jaar 2019.

Het doel van de Stichting Sobriëtas is het bevorderen van een geest van leven in eenvoud. Dit uit zich in evenwichtigheid, soberheid en duurzaamheid en hangt samen met een sociaal bewogen spiritualiteit. Wie het evangelie leest, beseft dat Jezus en zijn beweging van leerlingen bewuste eenvoud van leven op het oog hadden. Wie rond kijkt in de wereld ervaart hoe de welvaartsstijl van de rijken afsteekt tegen zoveel armoede. Wie evenwichtig en sober wil zijn, weet dat de zorg voor een duurzaam milieu en het nastreven van een economie van het genoeg nodig zijn.

In het werken vanuit deze morele waarden zijn personen en groepen van mensen in de maatschappij en in de structuren van de samenleving actief. Tussen beide moet een verbinding gemaakt worden. De samenleving beïnvloedt mensen en andersom beïnvloeden mensen met hun gedrag en meningen de samenleving. In de wisselwerking tussen die twee vormen van beïnvloeding is Sobriëtas actief.

Sobriëtas is een fonds beherende stichting, die kleinschalige projecten subsidieert met als kernwoorden sober, evenwichtig en duurzaam. Initiatiefnemers kunnen hun project, initiatief of activiteit die rond deze kernwoorden is opgebouwd voorleggen aan het bestuur, dat elk kwartaal vergadert.

2. De visie van Sobriëtas

Sobriëtas is als beweging ontstaan in de context van de industrialisatie in Twente en de daarmee samenhangende problemen. Met name alcoholmisbruik was een schrijnend probleem. De priester Alphons Ariëns richtte in 1895 een zogenaamd Kruisverbond op om de arbeiders in de textielindustrie te stimuleren zich uit deze alcoholproblematiek te verheffen.

Er ontstond vervolgens een volksbeweging, die in haar hoogtijdagen honderdduizenden participanten telde: mannen, vrouwen en jongeren; priesters en religieuzen.

Gedurende de laatste twintig jaar heeft Sobriëtas haar koers ingrijpend verlegd van voornamelijk 'alcoholbestrijding' naar het bestrijden van consumptiegedrag in brede zin. De link in de huidige tijd met de traditie zit hem in levenseenvoud en matigheid en niet zozeer in het vasthouden aan de traditie van verslaving/szorg. In het afgelopen jaar heeft het bestuur zich verder beraden op haar visie en de rol van Sobriëtas in de huidige tijd.

Centrale motieven en ideeën

De context van de huidige moderne samenleving aan het begin van het derde millennium is een geheel andere dan die van 1895. Dit vraagt om een vertaling van de oorspronkelijke motieven en ideeën, wanneer men vermoedt dat deze betekenisvol kunnen zijn in de huidige tijd. Het bestuur van Sobriëtas heeft dat vermoeden.

Centraal in die motieven en ideeën zien wij het volgende:

- Een spiritualiteit die wortelt in het christelijk geloof. Dit geloof impliceert dat de mens zichzelf niet tot uitsluitende maatstaf moet maken van het eigen gedrag. De menselijke autonomie wordt vanuit dit geloof gerelativeerd in drie grondrelaties: de verhouding tot jezelf, tot de ander en tot het mysterie van het bestaan. De mens komt tot zijn recht wanneer hij in die drie grondrelaties de daarmee verbonden belangen recht wil doen: het belang van mijn eigen welzijn, het belang van de ander en het belang van dat wat mij omvat. Daar waar die drie belangen samenvallen, bereikt de mens zijn bestemming.
- Een betrokkenheid op sociale rechtvaardigheid en emancipatie. Het belang van de ander, de ander tot zijn recht laten komen vraagt om een betrokkenheid op die ander die deze ander niet reduceert tot voorwerp van zorg maar deze ander ziet als subject. Sociale rechtvaardigheid en emancipatie zijn aan de orde wanneer een gemeenschap van mensen actief is om de structuren en voorwaarden voor een goede leef-, woon- en werkomgeving zodanig vorm te geven dat allen tot hun recht komen.
- Aandacht voor menswording door evenwichtig consumptief gedrag. Niet alleen overmatig alcoholgebruik kan de mens verontmenselijken, ook tal van andere consumptieve gedragingen hebben die macht. Dit wordt des te duidelijker wanneer we ons realiseren dat de overmatige welvaart in de eerste en tweede wereld samenhangt met de armoede in de derde en vierde wereld. Consumptief gedrag dat geleid wordt door deze oriëntatie en dat daarmee de maatvoering koppelt niet alleen aan de eigen behoeften maar ook aan de belangen van de ander en de mij omgevende werkelijkheid, leidt tot een verrijking van de persoon. In de financiële en economische crisis die we nu meemaken worden consumenten veelvuldig opgeroepen meer te besteden. Tot een meer fundamentele bezinning op onze levensstijl wordt onder andere opgeroepen door Paus Franciscus in zijn Encycliek *Laudato Si*. Het gesprek binnen het bestuur over de richting van het toekomstig beleid van *Sobriëtas* wordt voortgezet. De Encycliek van Paus Franciscus, '*Laudato Si*', – met name de passages over soberheid – vormt daarbij een belangrijke bron van gesprek en inspiratie.

Ondersteunen van initiatieven en activiteiten

Wanneer wij vanuit deze motieven naar de huidige samenleving kijken, kunnen we aansluiting vinden bij de gerichtheid op een duurzame wereld die we ook bij anderen aantreffen. We herkennen ons in een oriëntatie op een rechtvaardige verdeling van goederen, zowel in eigen land als tussen landen. Ook willen we staan voor initiatieven die persoonsvorming nastreven in de richting van een evenwichtige levenshouding, waarbij de maatvoering in consumptief gedrag de ander/de anderen als referentie neemt.

Een en ander betekent dat *Sobriëtas* haar steun als fonds beherende stichting wil verlenen aan initiatieven in de volgende domeinen:

- a. *Educatie*. *Sobriëtas* wil initiatieven steunen die zich bewegen op het vlak van voorlichting, bewustwording en attitudevorming. Daarbij zal de betekenis van consumptief gedrag ten opzichte van het eigen welzijn en ten opzichte van een rechtvaardige en duurzame wereld centraal dienen te staan.
- b. *Meningsvorming en bewustwording*. *Sobriëtas* wil initiatieven ondersteunen die ten doel hebben om de publieke meningsvorming ten opzichte van consumptief gedrag te beïnvloeden. Te denken valt aan seminars, lezingen en publicaties.
- c. *Welzijn*. Hoewel ons land betiteld wordt als verzorgingsstaat, zijn er grote groepen mensen die tussen de wal en het schip vallen. Initiatieven die aandacht schenken aan deze groepen wil *Sobriëtas* ondersteunen. Omdat we tegelijkertijd rekening moeten houden met de beperkingen van onze draagkracht, richten we ons met name op initiatieven die de emancipatie van deze groepen op het oog hebben en niet op het directe lenigen van noden.
- d. *Diaconie*. Omdat *Sobriëtas* wortelt in de wereld van de katholieke geloofsgemeenschap, zoekt zij haar bondgenoten ook in de wereld van het

christendom. Diaconale initiatieven die ontstaan binnen de christelijke kerken kunnen rekenen op de belangstelling van Sobriëtas.

3a. Bestuur en bestuursamenstelling

Samenstelling van het bestuur gedurende het jaar 2018:

- voorzitter: dhr dr J. Roemer, Nijmegen
- penningmeester: dhr drs R.Jans
- bestuurslid: dhr dr J. Dupont, Nijmegen
- bestuurssecretaris: mevr. Ir M. van Schaijik, Wageningen

3b. Ondersteuning bestuur en secretariaat

Ondersteuning van het bestuur wordt verleend door ambtelijk secretaris mw mr B. de Leeuw.

4. Activiteiten in 2019

Het bestuur heeft in 2019 vier keer vergaderd. In elk kwartaal één keer: twee maal in 's-Hertogenbosch en twee maal in Nijmegen, waarvan de eerste keer in Het Vincent de Paul Centre.

De discussie over visie, doelstelling en koers is in het jaar 2019 voortgegaan.

Activiteiten waarvoor het bestuur wordt uitgenodigd, werden - zo veel als mogelijk en opportuun - door bestuurslid mw Van Schaijik bezocht.

Contacten

De (her)bezinning op de visie van Sobrietas heeft ertoe geleid dat het bestuur in 2019 op zoek is gegaan naar min of meer verwante stichtingen om daarmee het gesprek aan te gaan. Dat heeft geresulteerd in een ontmoeting met het bestuur van de Vincent de Paul Stichting.

De Stichting Sobriëtas is lid van het *Verband van Katholiek Maatschappelijke Organisaties*, ook wel Katholiek Netwerk genoemd. De voorzitter neemt deel aan het Voorzittersoverleg, dat twee keer per jaar plaatsvindt.

Er is contact met de Stichting Thomas More, de Adelbert Vereniging en het Thijmgenootschap in Nijmegen.

In 2014 is contact gelegd met de *Vereniging voor Kleine Kernen* (LVvKK). Doel van het contact is te komen tot subsidiering van kleine projecten rond (sociale) duurzaamheid. Binnen het netwerk LVvKK zijn veel kleine projecten gaande rond de waarde duurzaamheid. Projecten die goed kunnen aansluiten bij de doelstelling van de Stichting Sobriëtas.

De samenwerking met de LVvKK heeft een aantal mooie en betekenisvolle projecten heeft opgeleverd. Maatschappelijke trends zijn: terugtrekkende overheid, meer waardering voor burgerinitiatieven. Daar kan de LVvKK een rol spelen. De projecten zijn niet primair gericht op de doelstellingen van Sobrietas van levens eenvoud, evenwichtig consumptief gedrag en christelijke spiritualiteit. Wel zijn ze vaak gericht op een rechtvaardiger verdeling van goederen en gemeenschapsvorming. Besloten werd om de samenwerking met de LVvKK voort te zetten, maar onder verscherpte criteria en met een iets andere focus. En wel voor een periode van twee jaar.

In september 2020 wordt de samenwerking met de LVvKK geëvalueerd.

Het bestuur heeft contacten met de *Stichting Ariëns-Comité*. De Stichting Ariëns-Comité wil de godsdienstige en maatschappelijke vorming van het katholieke volksdeel op een eigentijdse wijze bevorderen door belangstelling te wekken voor het leven en de werken van wijlen de priester Alphons Ariëns, als een bij uitstek voor onze tijd in godsdienstig en sociaal opzicht leidinggevende figuur. De Stichting doet dit door het houden van

vergaderingen en andere bijeenkomsten. En het uitgeven van geschriften, het coördineren van de werkzaamheden van de bij gemelde stichting aangesloten Ariëns Comité en het verzamelen van de geschriften van wijlen de priester Alphons Ariëns, alsmede van getuigenissen van hen, die persoonlijk contact met hem hebben gehad. Door het streven naar de zaligverklaring van wijlen Alphons Ariëns draagt de stichting bij aan de realisatie van deze doelstelling.

Het bestuur onderhoudt contacten met de *Stichting Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid* STAP te Utrecht.

Hoewel het bestuur zich nog steeds verbonden voelt met de oorspronkelijke doelstelling van Sobriëtas en projecten wil ondersteunen die bovenmatig alcoholgebruik tegengaan en aan bewustwording werken, is het een nieuwe koers ingeslagen door ook en vooral projecten te steunen die met sociale duurzaamheid en de zorg voor een duurzaam milieu te maken hebben.

Het *Beukenhof Fondsenoverleg* houdt 2 maal per jaar een beraad in Utrecht. De voorzitter van Sobriëtas neemt daar sinds enkele jaren ook aan deel. Deelnemers zijn alle voorzitter van RK fondsen, waarvan Sobriëtas het kleinst is.

Het contact met de zustervereniging *Sobrietas-Vlaanderen* is nieuw leven ingeblazen. Beide organisaties verschillen enigszins in doelstelling, maar hebben een gedeelde historie en zijn zeker nog wel verwant aan elkaar.

De Stichting Sobriëtas kent daarnaast enkele *trouwe donateurs*. Het bestuur is hen dankbaar voor hun financiële bijdrage.

Sobriëtas Kandelaar, vernieuwde website

De Sobrietas kandelaars met het logo van Sobriëtas erop werden aan diverse relaties en aan de subsidie ontvangers toegestuurd.

Toegekende subsidie verzoeken

In het jaar 2019 heeft het bestuur slechts 4 projecten, initiatieven of activiteiten met een subsidie ondersteund. Dit hangt samen met de fase van visie ontwikkeling waarin het bestuur zich bevindt. Dat houdt onder meer in dat niet langer alleen het bevorderen van de sociale cohesie in een dorp of wijk voldoet als subsidie criterium, ook het helpen om mensen tot een andere levenshouding te laten komen door te werken aan spiritualiteit, matigheid en soberheid dient in een project aanwezig te zijn. Een enkele keer werd niettemin een waarderingbijdrage toegekend.

Stichting Residence De Stek te Castenray ontving een waarderingbijdrage van €1750 ten behoeve van hun project. Dit project mobiliseert valide dorpsbewoners en verbindt deze aan minder valide en kwetsbare dorpsbewoners en ouderen met een zorgvraag.

De Stichting Gemeenschapshuis Evertsoord ontving €2.500 ten behoeve van het behoud van de gemeenschaps accommodatie, gelegen naast Penitentiaire Vrouwen Inrichting Ter Peel.

De Stichting *Platform Vrouwen en duurzame vrede* ontving een bedrag van €2.000 ten behoeve van het oprichten en in stand houden van een tijdschrift 'Gender en duurzame vrede'.

Het *Katholiek Documentatie Centrum* (KDC) ontving een donatie van €500 ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan. Het KDC heeft in het verleden veel voor het archief van Sobriëtas betekend.

Afgewezen subsidie aanvragen

Een tweetal subsidieaanvragen is door het bestuur in 2019 niet gehonoreerd, omdat het bestuur oordeelde dat de aanvragen niet vielen binnen de doelstellingen van Sobriëtas of omdat de aanvrager een bijdrage vroeg voor niet door Sobriëtas gesubsidieerde loonkosten.

Voorts heeft het bestuur, hangende de discussie omtrent de visieontwikkeling, een aantal aanvragen *on hold* gezet.

5. Plannen voor 2020

Het bestuur zal ook in 2020 vier keer vergaderen en de dan ontvangen subsidieverzoeken behandelen. De maart- en decembervergaderingen vinden in 's-Hertogenbosch plaats, de juni- en septembervergaderingen in Nijmegen.

In 2020 gaat het bestuur door met visie ontwikkeling. Mee veranderen met de tijd en daarnaast trouw blijven aan de kern van het gedachtegoed, dat is de inzet van het bestuur voor de nieuwe koers.

Besloten is om een derde partij te vragen te helpen om te komen tot een nieuwe statutaire doelstelling en bijbehorende visie. Begin 2020 zal hiermee worden aangevangen.

Zoals de meeste subsidieverlenende fondsen heeft ook Sobriëtas te maken met lagere inkomsten uit vermogen. Het bestuur kan niet anders dan daarmee rekening houden bij de beoordeling en toekenning van toekomstige aanvragen.

Het bestuur zal in 2020 de contacten voortzetten met de instellingen, organisaties en netwerken waarmee wordt samengewerkt.